

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1924/2024
05.02.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Даговић адвокат из ..., против туженог ББ, предузетник – ... делатност из ..., чији је пуномоћник Сенад Лујиновић адвокат из ..., ради утврђења постојања радног односа и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3581/2023 од 05.03.2024. године, у седници већа одржаној дана 05.02.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3581/2023 од 05.03.2024. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3581/2023 од 05.03.2024. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Пријеполу П1 183/21 од 15.09.2023. године којом су одбијени тужбени захтеви којима је тражено да се утврди да је тужилац био у радном односу са туженим од 27.02.2021. године до 27.03.2021. године (став први изреке), да се обавезе тужени на исплату стварне штете у износу од 358,60 СФН по средњем курсу на дан исплате и изгубљене добити у износу од 14.400 евра по средњем курсу на дан исплате са затезном каматом на ове износе од доношења пресуде до исплате (став други и трећи изреке), и обавезан тужилац да на име трошкова спора плати туженом износ од 327.687,50 динара (став четврти изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. и члана 441. ЗПП, Врховни суд је нашао да тужиочева ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су дошле у везу по огласу којим је тужени, користећи се друштвеним мрежама, тражио возаче. Оне су се договориле да тужилац, камионом туженог, врши превоз робе у иностранству за дневницу у висини од 40 евра. Тужиоцу је тада предочено да му је за такав рад неопходна виза, као и да је потребно извесно време за њено прибављање, али је он инсистирао да одмах преузме робу и камион, и да започне са радом. Због недостатка визе тужилац је задржан на граници са ... и из тог разлога забрањен му је улазак у ту државу. Решењем надлежног швајцарског органа од 17.05.2021. године тужиоцу је изречена мера забране уласка у шенгенски простор до 11.03.2023. године и новчана казна у износу од 358,60 СФН.

Поднетом тужбом тражено је утврђење да је тужилац био у радном односу код туженог од 27.02.2021. године до 27.03.2021. године и накнада штете у висини динарске противвредности изречене новчане казне и добити коју би тужилац остварио да је радио у иностранству у периоду за који му је била изречена забрана уласка.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев за утврђење да је тужилац у означеном временском периоду био у радном односу са туженим.

По становишту нижестепених судова, однос успостављен између странака нема карактеристике радног односа да би се могла применити правна фикција из члана 32. став 2. Закона о раду, а по схватању другостепеног суда мора постојати и воља запосленог и послодавца да између њих буде заснован радни однос са својим карактеристикама.

У конкретном случају, по налажењу судова, није са сигурношћу утврђено да је постојала сагласност странака за заснивање радног односа, а тужилац није доказао да је његов фактички рад код туженог у означеном временском периоду одговарао радном односу, због чега нема места примени правила из наведене законске одредбе.

Изложено правно становиште нижестепених судова о одсуству испуњености услова за примену правне фикције постојања радног односа прихвата и ревизијски суд.

Према одредби члана 32. став 2. Закона о раду, ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом првим тог члана (пре ступања на рад и у писаном облику), сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад. За примену наведене правне фикције постојања радног односа потребно је да је запослени обављао фактички рад код послодавца са свим елементима радног односа и да уговор о раду није закључен кривицом послодавца. Радни однос подразумева да запослени ради пуно или непуно радно време, да остварује одговарајућу уговорену зараду и друга примања по основу рада, као и накнаду зараде за време одсуствова са рада. У овом случају утврђено је да се тужилац договорио са туженим само о висини дневнице у износу од 40 евра, која је требало да се исплати по повратку са пута, а да о другим елементима њиховог односа није ни разговарано нити

је постигнут договор. Стога је правилан закључак нижестепени судова да нису били испуњени услови за примену правне фикције постојања радног односа, прописани чланом 32. став 2. Закона о раду.

Ревизијски наводи којима се оспорава оцена изведених доказа нису разматрани, јер се њима побија утврђено чињенично стање, што је супротно члану 407. став 2. ЗПП. Изузетак од правила да се ревизија не може изјавити због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања у овом случају није остварен, јер побијаном другостепеном пресудом није одлучено на начин предвиђен чланом 403. став 2. тачка 2. и 3. ЗПП. Тачно је да за изједначавање фактичког рада са радним односом није релевантна и опредељујућа воља уговарача. За примену правила о правној фикцији постојања радног односа потребно је и довољно да је запослени ступио на рад, из чега се изводи закључак да је постојала воља за заснивање радног односа. Међутим, да би ова правна фикција била у целости реализована, потребно је да запослени за свој рад прима накнаду (зараду) и остварује друга права и обавезе из класичног радног односа, са одговарајућим радним временом и утврђеним радним задацима. Само тако успостављен фактички однос између послодавца и запосленог може се уподобити радном односу. Ревизијски суд је ценио и остале наводе ревидента, али је нашао да су они неосновани и без утицаја на правилност другостепене пресуде у погледу одлуке о захтеву за утврђење постојања радног односа.

Правилно је примењено материјално право и приликом одлучивања о тужбеном захтеву за накнаду материјалне штете из члана 155. и члана 189. Закона о облигационим односима. Оценом изведених доказа, утврђено је да је тужилац, иако му је било предочено да је за рад у иностранству потребна виза и да је за њено прибављање неопходно одређено време, самоиницијативно одлучио да и без прибављених исправа започне са радом – превозом робе у иностранству за туженог. Зато потраживана штета и изгубљена добит није последица скривљене радње или пропуштања туженог, да би постојала његова одговорност за насталу штету у смислу члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Тужени је доказао да је пре почетка рада упозорио тужиоца на потребу поседовања визе, што је он занемарио и тако својим поступком проузроковао двогодишњу забрану уласка у шенгенски простор и могућност да својим радом остварује добит, и био обавезан на плаћање одређене новчане казне.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић